

Hogyan segíthetnek a játékos tevékenységek a korai német mint idegennyelv-oktatás nyelvi eredményeinek feltárásában?

SÁRVÁRI TÜNDE

sarvari@jgypk.szte.hu

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti Iskolája,
Napközi Otthonos Óvodája

Kulcsszavak: *Hallo Anna, idegennyelv-oktatás, játék, kommunikatív kompetencia, német*

Bevezetés

A Nemzeti alaptanterv (2012) értelmében Magyarországon legkésőbb az általános iskola negyedik évfolyamán kell elkezdenni az első idegen nyelv oktatását, de a megfelelő feltételek teljesülése esetén erre hamarabb, az 1–3. évfolyamon is sor kerülhet. A korai idegennyelv-tanulás eredményeinek feltárása, értékelése, dokumentálása és folyamatos reflektálása több szempontból is fontos feladat.

A célcsoport idegen nyelvi nevelésével kapcsolatos ajánlások minden esetben hangsúlyozzák, hogy a mérés és értékelés során azok az eszközök a leghasznosabbak, amelyek a legjobban hasonlítanak ahhoz a módhoz, ahogy a gyermekek az idegen nyelvet tanulják. A korai idegennyelv-oktatásban egyértelműen a játékos tevékenységek túlsúlya jellemzi a tanulási folyamatot, így kézenfekvőnek tűnik, hogy az eredmények feltárásához is ezt az utat válasszuk.

Jelen tanulmány arra keres választ, melyek lehetnek a korai idegennyelv-oktatás, különös tekintettel az 1–3. évfolyamon folyó idegen nyelvi nevelés mérhető nyelvi eredményei, hogyan lehet ezeket az eredményeket játékos módon, a célcsoport életkori sajátosságainak figyelembe vételével feltárni és értékelni oly módon, hogy a gyermek előmenetelét elsősorban a tanulási folyamatok kontextusában szemléljük, és a feltárás módja ne különbözzék a szokásos, a gyerekek tanulási hétköznapijaiból ismert tevékenységektől, tanulási feladatoktól.

Ehhez áttekintjük az 1–3. évfolyamos tanulók idegen nyelvi nevelésének legfontosabb sajátosságait, valamint a célcsoport számára javasolt játékos tevékenységeket, és megvizsgáljuk, melyek alkalmasak a nyelvi eredmények feltárására, értékelésére.

Az 1–3. évfolyamos tanulók idegen nyelvi nevelésének legfontosabb sajátosságai

Teljes mértékben egyetértek Kovács (2009: 34) véleményével, aki rámutat, hogy a tíz év-nél fiatalabb gyermekek másként tanulnak, mint a más korosztályba tartozók. Ez a „más-ság” elsősorban abban mutatkozik meg, hogy a tanulás során a tevékenységalapú, szen-

zuálisan meg- és felfogható tartalmak, valamint az interakció kerül előtérbe. Chingini és Kirsch (2009: 30) is hangsúlyozzák, hogy ennél a célcsoportnál az a leghatékonyabb módszer, ha (1) szórakoztató és egyben tanulságos történeteket dolgozunk fel, (2) lehetővé tesszük az immerziót (bemerülést) és (3) a játékot tekintjük a fő tanulási módnak. Lundquist-Mog és Widlok (2015: 123) ezt a felsorolást kiegészítik még a (1) mozgás, (2) a drámajáték, (3) a forgószínpad-technika és a (4) CLIL-módszer alkalmazásának fontosságával ebben az életkorban (is).

A magyar köznevelés legfontosabb dokumentumaiban is található utalás arra, hogy a kisgyermekkori idegen nyelvi nevelésben résztvevő tanulókkal szemben más elvárásokat kell támasztanunk, mint a többi korosztály tanulói esetében. A Kerettanterv (2012) 1. melléklete, amely az általános iskola 1–4. évfolyamára vonatkozó kerettantervet tartalmazza, a bevezető részben az idegen nyelvi kommunikációval, mint kulcskompetenciával kapcsolatban így fogalmaz:

„A tanulóban felébred a nyelvek és a nyelvtanulás iránti érdeklődés. Felfedezi, hogy más országokban más szokások vannak, más nyelvet beszélnek az emberek, ez a felfedezés nyitottabbá teszi más kultúrák befogadására. Egyszerű idegen nyelvi szóbeli kommunikációval próbálkozik. Idegen nyelvi tevékenységei a korosztályának megfelelő dalokhoz, versekhez, mondókákhoz és jelenetekhez kötődnek.”

A 2. melléklet bevezetőjében, amely az általános iskola 5–8. évfolyamára vonatkozik, pedig ez olvasható:

„A tanuló felfedezi, megérti és alkalmazza a nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat, ami tudatosabbá és gyorsabbá teszi a nyelvtanulást. A beszédkézség és a hallott szöveg értése mellett törekszik a célnyelvi olvasásra és írásra is. Felfedezi a nyelvtanulás és a célnyelvi kultúra fontosságát. Próbálkozik önálló nyelvtanulási stratégiák alkalmazásával, és elindul a tudatos nyelvtanulás és az önálló nyelvhasználat útján. Megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Képes egyszerű interakcióra, ha a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.”

A két leírás összehasonlítása alapján megállapíthatjuk, hogy mindkét esetben fontos szerepet kap a NAT-ban is elsődleges célként megfogalmazott *kommunikatív kompetencia fejlesztése* (annak elérése, hogy a tanulók rendelkezzenek az élet különböző területein használható nyelvtudással), valamint a *célnyelvi műveltség és az interkulturális kompetencia fejlesztése* (a tanulók nyitottabbá és érzékenyebbé válnak más kultúrák irányába, pozitív attitűddel, motiváltan viszonyulnak a nyelvtanulás, valamint általában más nyelvek és kultúrák megismerése iránt).

A kisiskoláskori idegennyelv-oktatásban azonban a szóbeli kommunikáció, az ún. primer készségek (hallott szöveg értése, beszédkézség) fejlesztése kerül előtérbe, hiszen az idegen nyelvvel való korai ismerkedés a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. Az is látható, hogy a nyelvi célok mellett ugyanolyan fontos szerepet kapnak az általános kompetenciák is (érdeklődés, motiváció) ennek a korosztálynak a nyelvi fejlesztésénél.

A nyelvtanulók nyelvtudását a Közös európai referenciakeret¹ (továbbiakban KER) megjelenése óta az ebben a dokumentumban meghatározott nyelvi szintleírások (A1–C2) alapján mérjük, illetve a kidolgozott sztenderdek segítségével hasonlítjuk össze. Mint az

¹ Európa Tanács (2002): Közös európai referenciakeret: nyelvtanulás, nyelvtanítás, értékelés.

azonban a NAT-ban is olvasható, a korai idegen nyelvi fejlesztés, azaz a 4. évfolyam végén elérhető minimumszint KER-szintben nem adható meg. A Kerettanterv így elkészít támogatást nyújtani a ciklus végén várható eredményeket megfogalmazásával: A tanuló

- (1) aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben,
- (2) követi a célnyelvi órávezetést, az egyszerű tanári utasításokat,
- (3) megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre,
- (4) kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét,
- (5) elmond néhány verset, mondókat és néhány összefüggő mondatot önmagáról,
- (6) minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival,
- (7) ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában,
- (8) tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol,
- (9) minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot.

A fejlesztés várható eredményeit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az eredmények aránya is tükrözi a szóbeli kommunikáció túlsúlyát, hiszen csak három olyan cél található, amely egyértelműen a szekunder készségek (olvasott szöveg értése, íráskészség) fejlettségét méri.

Felmerül azonban a kérdés, hogyan mérhető, elérték-e a tanulók ezeket az eredményeket? Mint arra Sárvári (2016a: 141) is rámutat, a NAT (2012) csak egyetlen utalást tartalmaz ezzel kapcsolatban: „[A tanuló] munkájának rendszeres tanári értékelése mellett sajátítsa el az önértékelés módszereit.” Arra vonatkozóan azonban nem tartalmaz bővebb információt, hogyan kellene/lehetne ezt megvalósítani. A Kerettanterv 1. mellékletének bevezetője is csak azt a lehetőséget említi, ami alsó tagozaton biztosítja, hogy a tanulók gyakorlatot szerezzenek teljesítményük és képességeik reális értékelésében. Az idegennyelv-tantárgy esetében pedig az önálló tanulással összefüggésben olvasható az elvárás, hogy a nyelvvórán nyíljon lehetőség az önértékelésre és a társértékelésre. Arra azonban ezúttal sem találunk konkrét utalást, hogy milyen formában valósulhat ez meg.

Kovács (2009: 133) a „tapintatos” tesztelést javasolja, melynek lehetséges formáit a *Hallo Anna* című, kisgyermekeknek készült német nyelvkönyvcsalád tesztjein Sárvári (2016b) vizsgálta. A célcsoport idegen nyelvi neveléséhez készült ajánlások (Kuti 2004, Widlok és mtsai 2010) kiemelik, hogy a gyermekek fejlődését elsősorban a beszédértés fejlődésének szempontjából kell nyomon követni, és a legkisebb teljesítményt is értékelnünk kell. Az értékelést nehezítheti, hogy a teljesítmény ebben a szakaszban még sok esetben nem az önálló teljesítményt jelenti, mert azt még csak jól ismert szituációkban várhatjuk el a tanulóktól. Az ajánlások arra is felhívják a figyelmet, hogy a tudásszint feltárásának tartalmait és formáit a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően célszerű kialakítani, valamint figyelembe kell venni a korai idegennyelv-tanulás tartalmi és módszertani elveit.

És ezzel visszaértünk a kiindulási pontunkhoz, ahol a célcsoport számára hatékony tanulási módokat tekintettük át. A továbbiakban azt vizsgáljuk, hogyan segíti a játék a nyelvi eredmények feltárását. Választásom azért esett a játékra, mert a tanulási folyamat során az életkori sajátosságok miatt ez a leggyakrabban választott tevékenységi forma a kisiskoláskori idegennyelv-oktatásban.

Játékos tevékenységek a nyelvvórán

A 6–9 éves gyermekek elsősorban életkoruknak megfelelő, ismert témák körében játékos módszerek segítségével szereznek ismereteket, tapasztalatokat, ezért lelkesednek a játé-

kos tevékenységek iránt. Mivel mozgásigényük fokozott, azokat a játékokat szeretik a legjobban, ahol a tevékenységet mozgás is kíséri. Megfigyelhetjük, hogy azok a tanulók is szívesen bekapcsolódnak a játékos tevékenységekbe, akik a korai idegennyelv-oktatásra jellemző ún. csendes szakaszban (silent period) egyébként akár hónapokig egyáltalán nem, vagy csak nagyon ritkán szólnak meg. Ennek lehetséges okaként említhetjük, hogy a játék mindig pozitív érzelmeket ébreszt a játékosokban, akik leküzdhetik bátortalanságukat, esetleges félelmeiket, szorongásaikat.

Tekintsük át, melyek a kisiskoláskori nyelvoktatásban leggyakrabban alkalmazott játékos tevékenységek! A nyelvórákon alkalmazott játékos tevékenységeket különböző szempontok szerint csoportosíthatjuk. A német szakmódszertanban már klasszikusnak számít Lohfert (1993: 12) felosztása, aki a célok, funkciók és a didaktikai alkalmazás helye alapján (1) kommunikatív és (2) ún. tanjátékokat (Lernspiele) különböztetett meg, ahol a tanjátékok során begyakorolt elemeket a kommunikatív játékokban a nyelvtanulók már sokkal szabadabban, önállóbban használják. Dauvillier és Lévy-Hillerich (2004) a fejlesztendő készségek alapján csoportosították a játékokat: (1) primer, illetve (2) szekunder készségeket fejlesztő játékok, (3) szókincset, (4) nyelvi struktúrákat és (5) országismeretet bővítő és mélyítő játékok. Azt azonban meg kell jegyezni, hogy a legtöbb játékot nem könnyű egyértelműen besorolni egy kategóriába, mert általában egyszerre több cél elérését is lehetővé teszik. Mivel napjainkban a kompetencia alapú oktatás elvárásait követjük, az elemzésnél én is a Dauvillier- és Lévy-Hillerich-féle kategorizálást vettem alapul. Mint korábban már említettük, ennél a célcsoportnál a szóbeli kommunikáció áll előtérben, ezért az alábbiakban azokat a játékos tevékenységeket elemezzük, amelyek ezt a célt szolgálják.

A szóbeli kommunikációt fejlesztő játékok

A sikeres szóbeli kommunikáció előfeltétele a hallott szöveg helyes értése és a megfelelő szintű beszédképesség. A hallott szöveg értésének fejlődését elsősorban az órai célnyelvi utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok megvalósításából követhetjük nyomon. A beszédhez tartoznak az egyszavas válaszok (*igen, nem, név, szám, szín, az adott tárgy megnevezése stb.*), akárcsak a memorizált, elemezetlen nagyobb egységek (*köszönés, mondóka, körjáték, dal*) használata. Emellett természetes része a gyermekek nyelvórai beszédének a magyar nyelvű kérdés és válasz, melyet a tanár célnyelvi közléseivel párhuzamosan visszajelzésként, megerősítésként használ.

A sikeres beszédprodukción alapuló játék alapfeltétele a helyes beszédpercepció, ezért nagyon fontos szerepe van a helyes kiejtést és intonációt fejlesztő játékos gyakorlatoknak (pl. *nyelv-törők, mondókák, kiszámolók, dalok*)². De a hallott szöveg értését és a beszédképességet fejlesztik a nyelvóra elején használt gyors *bemelegítő, „jégtörő”* játékok is, melyek lehetővé teszik, hogy a gyermekek számára rövid idő alatt megteremtjük a megfelelő idegen nyelvi környezetet és a bizalom légkörét. Az alkalmazott játékok egy része az órakezdés rituáléjához tartozik (pl. *köszönő dal, melyet a gyermekek megfelelő mozdulatokkal kísérve játszanak el*), de a többi játéknál is sok esetben elegendő a nonverbális, vagy az egyszavas reakció, így a bátortalanabb tanulók is sikerélményhez juthatnak már az óra elején. Visz-

² További, a helyes kiejtést gyakoroltató játékok találhatóak a Klett Kiadónál 2009-ben megjelent Hirschfeld, Ursula / Reinke, Kerstin: *33 Aussprachspiele Deutsch als Fremdsprache*, illetve a Raabe Kiadónál kapható *Spielideen für die Deutschstunden. 14 lustige Spiele mit Wortschatz und Grammatik* című játékgyűjteményekben.

szatéró elemei az óra eleji játékoknak még a már ismert szavakat, struktúrákat felhasználó *figyelem- és emlékezetfejlesztő játékok* is.

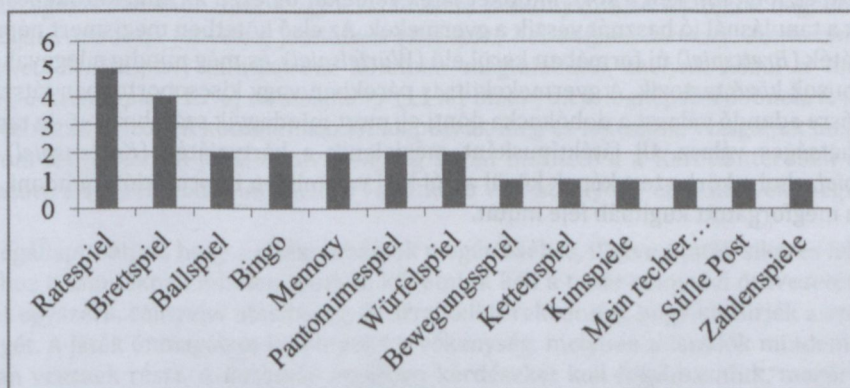
A beszédkészséget leggyakrabban a *szerepjátékok*, az egyszerű párbeszédok segítségével fejleszthetjük. Sok gyermek számára megkönnyíti a beszédet, ha közben valamilyen bábot, figurát (Handpuppe) tarthatnak a kezükben, de van olyan osztály is, ahol ezt túl „gyerekesnek” tartják.

A szókincset, a nyelvi struktúrákat és az országismeretet bővítő és mélyítő játékok

A részkészségek, azaz a szókincs, a nyelvtan és az országismeret a már előbb említett játékokban is szerepeltek, hiszen a legtöbb játékhoz tartozik egy adott szókincs, a játék elmagyarázásánál is szükség van szavakra és nyelvtanra, és ha közvetetten is, de minden játékban van egy kis célnyelvi kultúra is. Bár Dauvillier és Lévy-Hillerich (2004) külön csoportban kezeli ezeket a játékokat, véleményem szerint ez a három részkészség egy szerves egészet képvisel: a nyelvtant ebben az életkorban implicit formában tanítjuk, a kultúrával kapcsolatos információk pedig ahhoz a témakörhöz kötődnek, amelynek a szókincset éppen tanítjuk. Ezért úgy gondolom, hogy a szinte megszámlálhatatlan szókincset gyakoroltató játék (*betűsaláta, szókereső, szólánc, szókégyó, bingó, memóriajáték, dominó, triminó, Kim-játék, keresztrejtvény, kártya-és társasjáték stb.*) nemcsak szókincset bővít, de hozzájárul ahhoz is, hogy elmélyüljön a tanulók nyelvtani és kulturális ismerete.

Játékos tevékenységek a Hallo Anna tankönyvcsaládban

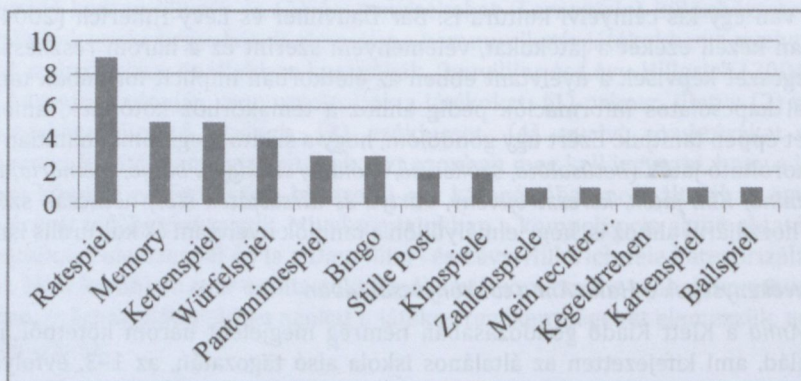
A *Hallo Anna* a Klett Kiadó gondozásában nemrég megjelent három kötetből álló tankönyvcsalád, ami kifejezetten az általános iskola alsó tagozatán, az 1–3. évfolyamon a német nyelvet, mint első idegen nyelvet tanuló gyermekek számára készült. Minden kötet nyolc, a tanulók életkorának és érdeklődésének megfelelő témakört mutat be. Egy-egy leckéhez négy duplaoldal tartozik, melyek közül az egyik duplaoldalon csak játékok kaptak helyet, melyek segítségével a gyermekek begyakorolhatják a témával kapcsolatos szavakat, kifejezéseket, nyelvi struktúrákat, mondatokat. Az 1–3. ábra azt mutatja, milyen játéktípusok fordulnak elő a tankönyvcsalád egyes kötetében!

1. ábra
Játékok a Hallo Anna 1. kötetében

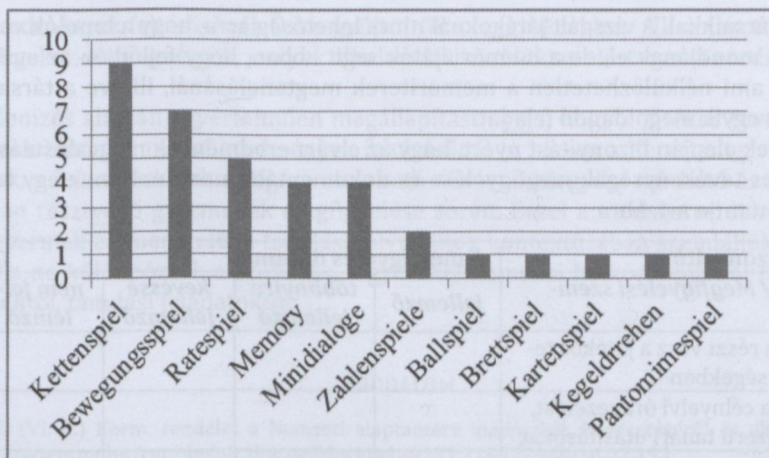
Az 1. ábra jól mutatja, hogy az első kötetben 13 különböző játéktípus található, melyek közül kettő van túlsúlyban: az ún. *Ratespiel*, és az ún. *Brettspiel*. Az elsónél ki kell találni, mire gondolt az egyik játékos, vagy mi van a kezében. Ehhez eldöntendő kérdéseket fel tenni, amire a játékos igennel vagy nemmel válaszol. A *Brettspiel*, azaz a társasjáték, az adott lecke szókincsét gyakoroltatja képek segítségével. Itt párban, vagy 3-4 fős csoportokban játszanak a gyermekek, és a képen látható emberrel/tárggyal kapcsolatosan kell valamilyen kijelentő mondatot alkotniuk: *Das ist Anna.* / *Ich mag Pizza.* / *Das ist Annas Katze.* / *Wir malen.* A többiek az adott szituációnak megfelelően reagálhatnak egyszavas válaszokkal (*Ja.* / *Richtig.* / *Nein.* / *Falsch.*), vagy egyszerűbb mondatokkal (*Ja, das ist...* / *Nein, das ist...* / *Ich auch.* / *Ich nicht.* / *Malen ist toll.* / *stb.*). A többi játék előfordulási gyakorisága nem mutat szignifikáns eltérést.

2. ábra
Játékok a Hallo Anna 2. kötetében

A második kötetben is a *Ratespiel* a leggyakoribb, de a második helyre a memóriajáték (*Memory*) és a *Kettenspiel* került, ahol meg kell ismételni, amit az előző játékos mondott/tett, és folytatni kell a sort. Mindkét játék remekül fejleszti az emlékezőképességet, aminek a tanuláshoz jó hasznát veszik a gyermekek. Az első kötetben megismert népszerű társasjáték (*Brettspiel*) új formában kerül elő (*Würfelspiel*), és még mindig a leggyakoribb játéktípusok közé tartozik. A gyermekek itt is párokban vagy kiscsoportokban játszanak. A kérdésre adandó választ a dobókocka dönti el, mert mindegyik számhoz 1-6-ig tartozik egy lehetséges válasz. Új játéktípusként megjelenik a kártyajáték (*Kartenspiel*) és a *Kegelspiel*, ahol a körbe tett képek közül arról kell valamilyen információt mondani, amelyre a megforgatott kuglibáb feje mutat.

3. ábra

Játéktípusok a Hallo Anna 3. kötetében

A harmadik kötetben (3. ábra) a már jól ismert *Kettenspiel* lett a leggyakrabban előforduló játéktípus. Egyre több olyan játék is helyet kap a kötetben, ahol a mozgásnak is nagy szerepe van (*Bewegungsspiel*). A tanulóknak itt meg kell osztaniuk a figyelmüket a szöveg és a mozgás között. A *Ratespiel* és a *Memory* még mindig népszerű, de ugyanilyen gyakran találkozhatunk az ebben a kötetben megjelenő, egyszerűbb szituációs játékokkal (*Minidialoge*). Azt is láthatjuk, hogy a kötetből több olyan játék kimaradt, ami a korábbiakban szerepelt: *Würfelspiel*, *Bingo*, *Kimspiel*, *Stille Post*, *Mein rechter Platz*... A szerzők vélhetően a nyelvi progresszió miatt mondtak le ezekről a játékokról. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a harmadik kötetből tanulóknál nem lehetne ezeket a játékokat a nyelvórán használni, csak a tankönyv egyre összetettebb, magasabb szintű nyelvi produkciót elváró játékokkal ismerteti meg a gyermekeket.

Összegezve elmondhatjuk, hogy a *Hallo Anna* tankönyvcsalád a játékok nagyon széles palettáját vonultatja fel. A hat játéktípus (*Ballspiel*, *Kettenspiel*, *Memory*, *Pantomimespiel*, *Ratespiel*, *Zahlenspiel*) mindhárom kötetben megtalálható, melyek közül a *Ratespiel* (19%), a *Kettenspiel* (15%) és a *Memory* (11%) bizonyult a legnépszerűbbnek. A játékok egyértelműen a szóbeli kommunikációt alapozzák meg és fejlesztik. Vizsgáljuk meg, hogy a három leggyakoribb játékos tevékenység során mérhető-e a Kerettantervben megfogalmazott, a szóbeli kommunikációra vonatkozó várható nyelvi eredmények megvalósulása!

Megállapíthatjuk, hogy a játékszabályok megértéséhez, illetve a játék sikeres lebonyolításához a tanulóknak minden esetben követniük kell a tanár célnyelvi órávezetését, valamint egyszerű, célnyelvi utasításait, és arra kell törekedniük, hogy kiszűrjék a szövegek lényegét. A játék önmagában is célnyelvi tevékenység, melyben a tanulók mindenképpen aktívan vesznek részt. A *Ratespiel* esetében kérdéseket kell fogalmazniuk, megérteniük, és megfelelő módon válaszolniuk a feltett kérdésre. Mind a *Ratespiel*, mind a *Kettenspiel* lehetővé teszi, hogy a tanulók egy-egy mondatot mondjanak önmagukról, bár ezek még nem összefüggőek az adott játékban. Itt inkább az interakció kerül előtérbe, de az így begyakorolt mondatokat már nem nehéz összefűzni egy egyszerűbb, összefüggő szöveggé. Mindhárom játék lehetővé teszi, hogy a tanulók minta alapján egyszerű párbeszédet foly-

tassanak társaikkal. A vizsgált játékoknál nincs lehetőség arra, hogy a tanulók verset vagy mondókat mondjanak el, de a memóriajáték segít abban, hogy fejlődjön az emlékezőképességük, ami nélkülözhetetlen a memoriterek megtanulásánál, illetve a társasjátéknál lehet ez az egyik megoldandó feladat.

A fentiek alapján bizonyítást nyert, hogy az elvárt eredmények megvalósulása mérhető a játékos tevékenységek megfigyelése és dokumentálása során. Ennek egy lehetséges formáját mutatja a 4. ábra:

A tanuló azonosítója:	A megfigyelés dátuma:				
Elvárt cél / Megfigyelési szempont	jellemző	többnyire jellemző	kevésbé jellemző	nem jellemző	N.é.
(1) aktívan részt vesz a játékos tevékenységekben					
(2) követi a célnyelvi órávezetést, az egyszerű tanári utasításokat					
(3) megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre					
(4) kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét					
(5) elmond néhány verset, mondókat és néhány összefüggő mondatot önmagáról					
(6) minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival					

4. ábra
Megfigyelési táblázat

A megfigyelésnél indikátorokként alkalmazom az elvárt eredményeket, részben aktualizált megfogalmazásban. A táblázat fejlécében található *jellemző*, *többnyire jellemző*, *kevésbé jellemző*, *nem jellemző* és *N. é.* (nem értelmezhető) kifejezések jelentése a következő:

- *jellemző*: az adott indikátorban leírt viselkedés megjelenése állandó (3 pont)
- *többnyire jellemző*: az adott indikátorban leírt viselkedés megjelenése gyakori (2 pont)
- *kevésbé jellemző*: az adott indikátorban leírt viselkedés megjelenése ritka (1 pont)
- *nem jellemző*: az indikátorral leírt elvárt viselkedés nem jelenik meg, hiányzik (0 pont)
- *N. é.*: nem szerezhető információ az adott indikátorban leírt viselkedésről.

Összegzés

A kisiskoláskori idegen nyelvi neveléséhez készült ajánlások hangsúlyozzák, hogy a mérés és értékelés során azok az eszközök a leghasznosabbak, amelyek a legjobban hasonlítanak ahhoz a módhoz, ahogy a gyermekek az idegen nyelvet tanulják. Láthattuk, hogy a célcsoport tagjai nagyon lelkesen vesznek részt játékos tevékenységekben, és még az egyébként visszahúzódo, félénkebb gyermekek is bekapcsolódnak a játékokba. Jelen tanulmány célja ezért az volt, hogy a játék előnyeit (pozitív érzelmek kiváltása, félelem csökkentése stb.) alapul véve megvizsgálja, alkalmazhatóak-e, és ha igen, hogyan a kiskoláskori idegennyelv-oktatásban gyakran alkalmazott játékos tevékenységek az elért

nyelvi eredmények feltárásánál. Összegyűjtöttük a leggyakrabban alkalmazott játékos tevékenységeket, és megnéztük, melyek alkalmasak közülük az elért nyelvi eredmények feltárására.

Az elemzés alapján egyértelműen megállapítást nyert, hogy a játékos tevékenységek jól alkalmazhatóak a nyelvi eredmények feltárásánál is, hiszen a Kerettantervben megfogalmazott, a fejlesztési ciklus végére elvárható célok mindegyike mérhető és értékelhető a játékban résztvevő gyermekek megfigyelése során. Ezzel a módszerrel lehetővé válik, hogy a gyermek előmenetelét a tanulási folyamatok kontextusában szemléljük, és a feltárás módja ne különbözzék a szokásos, a gyerekek tanulási hétköznapijaiból ismert tevékeniségektől, tanulási feladatoktól.

IRODALOM

- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról. [http://www.njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=149257.218572 – 2016.07.15.]
- 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről. [<http://kerettanterv.ofi.hu/> – 2016.07.15.]
- Chingini, Patricia – Kirsch, Dieter 2009: *Deutsch im Primarbereich. Fernstudieneinheit 25*. Berlin: Langenscheidt.
- Dauvillier, Christa – Lévy-Hillerich, Dorothea 2004: *Spiele im Deutschunterricht. Fernstudieneinheit 28*. Berlin: Langenscheidt.
- Európa Tanács 2002: *Közös európai referenciakeret: nyelvtanulás, nyelvtanítás, értékelés*. Budapest: Oktatási Minisztérium.
- Kovács Judit 2009: *A gyermek és az idegen nyelv. Nyelvpedagógia a tízen aluliak szolgálatában*. Budapest: Eötvös József Kiadó.
- Kuti Zsuzsa (szerk.) 2004: *Idegen nyelvi program az 1–3. évfolyam számára. Ajánlás a 6–9 éves korosztály idegennyelv-tanításához*. Budapest: Oktatási Minisztérium.
- Lohfert, Walter 1993: *Kommunikative Spiele für Deutsch als Fremdsprache. Spielpläne und Materialien für die Grundstufe*. Ismaning: Hueber.
- Lundquist-Mog, Angelika – Widlok, Beate 2015: *DaF für Kinder*. dl 8. München: Klett-Langescheidt.
- Sárvári Tünde 2016a: „Fit im frühen Deutsch?” A korai német mint idegennyelv-tanulásban elért eredmények feltárásának és értékelésének aktuális kérdései. In: Karlovitz János Tibor (szerk.) *Tanulás és fejlődés. A IV. Neveléstudományi és Szakmódszertani Konferencia válogatott tanulmányai*. Štúrovo: International Research Institute. 139–148.
- Sárvári Tünde 2016b: A "tapintatos tesztelés" lehetőségei a korai német mint idegennyelv-oktatásban. Konferencia-előadás, a tanulmány megjelenés alatt.
- Swerlowa, Olga – Sárvári Tünde – Gyuris Edit 2014: *Hallo Anna. Német nyelv gyerekeknek. Tankönyv 1*. Budapest: Klett.
- Swerlowa, Olga – Sárvári Tünde 2015a: *Hallo Anna. Német nyelv gyerekeknek. Tankönyv 2*. Budapest: Klett.
- Swerlowa, Olga – Sárvári Tünde 2015b: *Hallo Anna. Német nyelv gyerekeknek. Tankönyv 3*. Budapest: Klett.
- Widlok, Beate – Petravić, Ana – Org, Helgi-Romcea, Rodica 2010: *Nürnberger Empfehlungen zum frühen Fremdsprachenlernen. Neubearbeitung*. München: Goethe Institut.

Playful Activities in Exploring the Linguistic Results in Early Teaching of German as a Foreign Language

The recommendations for the foreign language education of the target group invariably emphasize that the most useful methods in exploring the results are the ones that most resemble how children learn the foreign language. The learning process is, undoubtedly, characterized by the predominance of playful activities in the early teaching of foreign languages so it seems obvious to follow that route in exploring the results, too. This paper addresses the question how to explore and document the results of foreign language teaching in the first three grades in playful, age-appropriate ways.